

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять
і організації самостійної роботи
з навчальної дисципліни

**«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»**

*(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2025

Методичні рекомендації до проведення практичних занять і організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : К. А. Мамонов, В. В. Гой, Р. С. В'яткін. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2025. – 61 с.

Укладачі: д-р екон. наук, проф. К. А. Мамонов, канд. екон. наук В. В. Гой,
д-р філос. з геодезії та землеустрою Р. С. В'яткін

Рецензент

Ю. Б. Радзінська, кандидат технічних наук, доцент кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою земельного адміністрування та геоінформаційних систем, протокол № 1 від 31.08.2024.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Практичне заняття 1 Напрями проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.....	6
Практичне заняття 2 Особливості проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.....	10
Практичне заняття 3 Робота над написанням наукових статей, монографій, наукових доповідей та повідомлень.....	15
Практичне заняття 4 Методи проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.....	20
Практичне заняття 5 Моделі, що застосовуються для проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.....	24
Практичне заняття 6 Патентні дослідження та їхня роль у розвитку науково-технічного прогресу.....	30
Практичне заняття 7 Особливості захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні.....	35
Практичне заняття 8 Договори у сфері інтелектуальної власності.....	41
Практичне завдання 1 Розробка структурно-логічної схеми проведення дослідження.....	46
Практичне завдання 2 Оцінка показників, які представлені у багаторівневій системі для моделювання процесів, що відбуваються у сфері землеустрою та кадастру.....	47
Практичне завдання 3 Оформлення наукової статті (тез доповідей) та складання заявки на державну реєстрацію авторського права на твір.....	49
Самостійна робота 1 Формування теоретико-методичних підходів у дослідженнях із землеустрою та кадастру.....	51
Самостійна робота 2 Математичне моделювання та прогнозування змін у сфері землеустрою та кадастру.....	53
Самостійна робота 3 Складання заявки на корисну модель: опис, формула, креслення та реферат.....	55
Список рекомендованих джерел.....	57

ВСТУП

Наукова діяльність є важливим складником підготовки фахівців у сфері геодезії та землеустрою, оскільки вона сприяє розвитку аналітичного мислення, формуванню методологічної культури та вмінню працювати з науковою інформацією. В умовах сучасного розвитку науки і техніки зростає потреба у впровадженні новітніх методів досліджень, що дозволяють ефективно аналізувати проблеми землекористування, кадастрового обліку та управління земельними ресурсами. Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» спрямована на формування у здобувачів магістерського рівня необхідних навичок для проведення якісних наукових досліджень та захисту їхніх результатів.

Методичні рекомендації містять ключові аспекти організації практичних занять, самостійної роботи та виконання практичних завдань, що сприяють засвоєнню основних методологічних принципів наукової діяльності. Особлива увага приділяється питанням визначення актуальності досліджень, формулювання наукової новизни, використання загальнонаукових і спеціальних методів досліджень, а також опануванню принципів роботи з інформаційними джерелами. Значне місце відведено питанням інтелектуальної власності, що є невід'ємною частиною процесу захисту наукових здобутків, зокрема через патентування та договірне регулювання прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Практичні завдання у структурі курсу дозволяють здобувачам оволодіти методами наукових досліджень, навичками оформлення наукових публікацій, прогнозування змін у сфері землеустрою та кадастру, а також практичними аспектами захисту інтелектуальних прав. Вони охоплюють ключові аспекти роботи з науковими матеріалами, розробки структурно-логічних схем досліджень, застосування математичних методів у моделюванні процесів, а також юридичне закріплення прав інтелектуальної власності через відповідні процедури реєстрації.

Самостійна робота є важливою складовою навчального процесу, оскільки дозволяє здобувачам більш глибоко опрацювати теоретичні та методичні основи наукових досліджень. Виконання індивідуальних завдань сприяє розвитку критичного мислення, навичок аналізу наукової інформації, розробки

методологічних підходів та оцінки інтелектуальної власності у сфері землеустрою та кадастру. Завдання до самостійної роботи включають формування методичних підходів, математичне моделювання, підготовку патентної документації та оцінку прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Методичні рекомендації будуть корисними для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 193 – Гедезія та землеустрій, оскільки вони дозволяють сформувати комплексне уявлення про науково-дослідну діяльність у цій сфері. Здобуті знання та практичні навички сприятимуть розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, допоможуть їм у розробці наукових ідей та впровадженні новітніх технологій у землеустрій, кадастрову діяльність і просторове планування.

Таким чином, запропоновані методичні матеріали сприяють розвитку самостійної наукової роботи здобувачів, формуванню їхнього наукового світогляду та інтеграції сучасних дослідницьких підходів у сферу землеустрою та кадастру.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

НАПРЯМИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

1.1 Визначення предмета і завдань дисципліни, напрями проведення наукових досліджень.

1.2 Визначення актуальності наукового дослідження, узагальнення та систематизація теоретико-методичних підходів, побудова структурно-логічної схеми проведення дослідження у сфері землеустрою та кадастру.

Наукові дослідження у сфері землеустрою та кадастру відіграють важливу роль у забезпеченні раціонального використання земельних ресурсів, удосконаленні системи управління земельним фондом та розвитку правових механізмів регулювання земельних відносин. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із змінами законодавства, технологічним прогресом та екологічними проблемами, дослідження у цій сфері набувають особливого значення.

Практичне заняття присвячене вивченню основних напрямів проведення наукових досліджень у галузі землеустрою та кадастру. Основна увага приділяється визначенню предмета і завдань дисципліни, аналізу сучасних тенденцій у сфері земельного адміністрування, а також розгляду теоретико-методичних підходів до проведення досліджень. Окреме місце займає питання структурно-логічної побудови досліджень, що забезпечує їхню послідовність, наукову обґрунтованість та ефективність.

Особливо важливим аспектом є оцінка актуальності наукових досліджень у цій сфері. Це включає аналіз існуючих проблем, визначення ключових наукових питань і формулювання практичних рекомендацій для їхнього вирішення. Узагальнення та систематизація теоретичних підходів дозволяє сформувати комплексне бачення розвитку галузі та визначити перспективні напрями досліджень. Структурно-логічна схема дослідження допомагає розподілити основні етапи роботи, окреслити взаємозв'язки між теоретичними основами, методологією та практичними результатами.

Таким чином, метою заняття є формування у здобувачів розуміння наукових засад землеустрою та кадастру, ознайомлення з методами наукових досліджень, розвиток навичок критичного аналізу наукових джерел та вміння

логічно вибудовувати структуру дослідження відповідно до його мети й завдань.

1.1 Визначення предмета і завдань дисципліни, напрями проведення наукових досліджень

Предметом дослідження у сфері землеустрою та кадастру є теоретико-методичні засади, законодавчі та нормативні акти, сучасні технології та практичні підходи до управління земельними ресурсами, забезпечення сталого землекористування та ведення кадастрового обліку.

Основними завданнями є аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку системи землеустрою і кадастру, розробка ефективних методів управління земельними ресурсами, вдосконалення нормативно-правової бази, впровадження геоінформаційних технологій, дослідження екологічних аспектів землекористування та розробка рекомендацій щодо оптимізації кадастрового обліку.

Напрями наукових досліджень охоплюють:

- **теоретико-методичні дослідження**, спрямовані на вдосконалення методології землеустрою, оцінки земель та управління земельними ресурсами;
- **нормативно-правові дослідження**, що включають аналіз чинного законодавства та розробку пропозицій щодо його вдосконалення;
- **цифровізацію та геоінформаційні технології**, зокрема впровадження ГІС-систем та автоматизацію кадастрового обліку;
- **екологічні аспекти землеустрою**, що вивчають вплив землекористування на довкілля та шляхи його оптимізації;
- **економічні та соціальні аспекти**, зокрема оцінку ефективності управління земельними ресурсами та аналіз ринку земель.

Загалом наукові дослідження у сфері землеустрою та кадастру спрямовані на комплексне вирішення актуальних проблем, підвищення ефективності земельного адміністрування та забезпечення сталого розвитку землекористування.

1.2 Визначення актуальності наукового дослідження, узагальнення та систематизація теоретико-методичних підходів, побудова структурно-логічної схеми проведення дослідження у сфері землеустрою та кадастру

Актуальність наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру обумовлена зростаючими вимогами до ефективного управління земельними ресурсами, вдосконаленням кадастрових систем та необхідністю забезпечення сталого розвитку територій. Земельні ресурси є основою економічного розвитку та екологічної безпеки, тому їхнє раціональне використання, правове регулювання та моніторинг є ключовими завданнями сучасної науки. Впровадження цифрових технологій, зміни в земельному законодавстві та необхідність адаптації до глобальних викликів, таких як кліматичні зміни та урбанізація, роблять цю сферу досліджень надзвичайно важливою.

Узагальнення та систематизація теоретико-методичних підходів у цій галузі спрямовані на формування єдиної наукової основи для вдосконалення землеустрою та кадастрової діяльності. Це включає аналіз існуючих теоретичних концепцій, визначення найбільш ефективних методологій та розробку сучасних підходів до оцінки та управління земельними ресурсами. Особливу увагу варто приділити інтеграції міжнародного досвіду, що дозволяє адаптувати передові практики до національних умов.

Основні напрями узагальнення та систематизації наукових підходів включають:

1. Теоретичне осмислення сучасних концепцій землеустрою – аналіз моделей управління земельними ресурсами, підходів до їхньої оцінки та використання.
2. Методичні аспекти кадастрової діяльності – стандартизація методів кадастрового обліку, оцінки земель та використання ГІС-технологій для ведення земельного кадастру.
3. Екологічні аспекти землекористування – розробка підходів до оцінки впливу землекористування на навколишнє середовище, впровадження механізмів екологічного моніторингу.
4. Юридичне забезпечення землеустрою – вдосконалення нормативно-правової бази, адаптація законодавчих норм до європейських стандартів.

Таким чином, наукові дослідження у сфері землеустрою та кадастру не лише сприяють підвищенню ефективності управління земельними ресурсами, а

й забезпечують формування науково-обґрунтованих підходів до сталого розвитку територій. Системний підхід до узагальнення та систематизації теоретико-методичних положень дозволяє створити ефективну систему землеустрою, що відповідає сучасним викликам.

Проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру потребує чіткої організації та планування. Важливим етапом є побудова структурно-логічної схеми дослідження, яка дозволяє визначити взаємозв'язок між його основними компонентами: постановкою проблеми, формулюванням цілей і завдань, вибором методології, збором і аналізом даних, узагальненням результатів та розробкою рекомендацій. Така схема забезпечує логічність і послідовність дослідження, сприяє ефективному управлінню інформаційними ресурсами та підвищує наукову обґрунтованість висновків. Вона може бути подана у вигляді діаграми або блок-схеми, що відображає ключові етапи наукового пошуку та взаємозв'язки між ними.

Таким чином, структурно-логічна схема дослідження відіграє важливу роль у процесі наукового аналізу земельних ресурсів та кадастрової діяльності, забезпечуючи системний підхід до організації роботи та сприяючи отриманню більш точних і достовірних результатів.

Питання для розгляду:

1. Визначення наукових досліджень.
2. Обґрунтування та структура наукових досліджень.
3. Види наукових досліджень.
4. Визначення предмета і завдань дисципліни.
5. Визначення напрямів проведення наукових досліджень.
6. Формулювання актуальності наукового дослідження.
7. Узагальнення та систематизація теоретико-методичних положень, формування теоретичних підходів у сфері землеустрою та кадастру.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

2.1 Формулювання елементів наукової новизни та результатів дослідження.

2.2 Формування інформаційно-аналітичного та просторового забезпечення для проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.

2.3 Напрями виокремлення чинників та побудова багаторівневої системи показників для здійснення досліджень у сфері землеустрою та кадастру.

Наукові дослідження у сфері землеустрою та кадастру мають важливе значення для вдосконалення методів управління земельними ресурсами, підвищення ефективності кадастрового обліку та формування стратегії сталого землекористування. У сучасних умовах, коли відбувається активний розвиток цифрових технологій та змінюється законодавча база, необхідним є поглиблений аналіз методологічних основ наукових досліджень у цій галузі.

Це практичне заняття спрямоване на вивчення ключових аспектів наукової новизни та результативності досліджень, що передбачає визначення унікальних підходів, нових рішень і теоретичних положень у сфері землеустрою та кадастру. Важливим завданням є також формування інформаційно-аналітичного та просторового забезпечення для проведення досліджень, що включає використання геоінформаційних систем (ГІС), цифрових кадастрових баз та інших сучасних інструментів.

Окрему увагу варто приділити виокремленню ключових чинників, що впливають на розвиток землеустрою та кадастрової діяльності. Це дозволить побудувати багаторівневу систему показників для оцінки стану земельних ресурсів та розробки ефективних управлінських рішень. Такий підхід сприяє створенню комплексної наукової бази, необхідної для подальших досліджень та вдосконалення системи земельного адміністрування.

Таким чином, практичне заняття має на меті розвинути у здобувачів навички формулювання наукової новизни, організації аналітичного забезпечення досліджень та проведення комплексного оцінювання земельних ресурсів на основі багаторівневої системи показників.

2.1 Формулювання елементів наукової новизни та результатів досліджень

Наукова новизна у сфері землеустрою та кадастру визначається шляхом розробки нових підходів до управління земельними ресурсами, удосконалення кадастрової системи та впровадження сучасних методів аналізу просторових даних. Теоретичні основи досліджень охоплюють систематизацію концепцій сталого землекористування, розширення методології оцінки земельних ресурсів та адаптацію новітніх технологій до практичних потреб землеустрою. Важливим завданням є інтеграція міжнародного досвіду, що дозволяє удосконалювати існуючі моделі земельного адміністрування.

Елементи наукової новизни у дослідженні включають розробку вдосконалених методик оцінки земель з урахуванням екологічних та економічних факторів, впровадження ГІС для автоматизації кадастрового обліку та розробку комплексних моделей прогнозування змін у структурі землекористування. Нові підходи до цифрового кадастру дозволяють підвищити точність обліку земельних ділянок, оптимізувати їхнє використання та покращити систему управління земельними ресурсами на національному та регіональному рівнях.

Результати дослідження демонструють ефективність застосування просторового аналізу для визначення тенденцій змін у землекористуванні, що є важливим для розробки стратегій регіонального розвитку. Дослідження показують, що інтеграція сучасних технологій, таких як дистанційне зондування Землі та використання Big Data, сприяє більш точному моніторингу стану земельних ресурсів і дозволяє оперативно ухвалювати управлінські рішення.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості використання розроблених методик у державному земельному кадастрі, у системах містобудівного планування та управління аграрними територіями. Використання цифрових технологій та автоматизованих систем дозволяє підвищити прозорість кадастрової діяльності, зменшити ризики правових колізій та покращити якість земельного менеджменту.

Таким чином, наукова новизна та результати досліджень у сфері землеустрою та кадастру сприяють створенню більш ефективних механізмів управління земельними ресурсами, що відповідають сучасним вимогам цифрової економіки та сталого розвитку територій.

2.2 Формування інформаційно-аналітичного та просторового забезпечення для проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру

Ефективне проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру неможливе без якісного інформаційно-аналітичного та просторового забезпечення. Це передбачає використання великого масиву даних, що містять інформацію про земельні ресурси, їхній правовий статус, економічні характеристики та екологічний стан. Основними джерелами інформації є державний земельний кадастр, геоінформаційні системи (ГІС), дистанційне зондування Землі (ДЗЗ), а також статистичні та нормативно-правові бази даних.

Інформаційно-аналітичне забезпечення досліджень включає збір, обробку та аналіз кадастрової інформації, топографо-геодезичних матеріалів, картографічних даних та супутникових знімків. Важливим аспектом є інтеграція цих даних у ГІС, що дозволяє ефективно проводити просторовий аналіз, прогнозувати зміни у землекористуванні та оцінювати вплив антропогенних факторів. Крім того, сучасні інформаційні технології дозволяють автоматизувати процеси кадастрового обліку та земельного моніторингу, що значно підвищує точність і швидкість ухвалення рішень.

Просторове забезпечення досліджень передбачає використання картографічних матеріалів, цифрових моделей рельєфу, аерофотознімків і супутникових даних для аналізу структури землекористування та змін у земельному покриві. Впровадження 3D-моделювання територій дає можливість створювати детальні візуалізації, що значно полегшує процес оцінки та планування використання земельних ресурсів. Важливим напрямом є розробка цифрових кадастрових карт, які дозволяють комплексно оцінювати земельні ділянки та їхні характеристики.

Для забезпечення надійного інформаційного супроводу досліджень необхідно налагодити взаємодію між різними інформаційними системами, державними органами, науковими установами та органами місцевого самоврядування. Створення єдиних стандартів збору та обробки даних сприятиме підвищенню якості інформації та її ефективному використанню в управлінні земельними ресурсами.

Таким чином, сучасне інформаційно-аналітичне та просторове забезпечення є невід'ємною складовою наукових досліджень у сфері

землеустрою та кадастру. Використання передових технологій та методів аналізу дозволяє отримувати достовірні дані, що сприяють підвищенню ефективності управління земельними ресурсами, розвитку цифрового кадастру та впровадженню принципів сталого землекористування.

2.3 Напрями виокремлення чинників та побудова багаторівневої системи показників для здійснення досліджень у сфері землеустрою та кадастру

Для проведення ефективних наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру необхідно визначити ключові чинники, що впливають на розвиток земельних відносин, оцінку земельних ресурсів і їхнє використання. Ці чинники поділяються на природні, соціально-економічні, екологічні, правові та технологічні. Природні чинники охоплюють кліматичні умови, геоморфологічні особливості, типи ґрунтів, водні ресурси тощо. Соціально-економічні чинники включають демографічну ситуацію, ринкову вартість землі, рівень розвитку інфраструктури та аграрного виробництва.

Виокремлення цих чинників дозволяє сформувати багаторівневу систему показників для оцінки стану та ефективності землекористування. Така система передбачає поділ показників на рівні:

- **базовий рівень** включає основні фізико-географічні характеристики території, такі як площа земельних угідь, типи ґрунтів, кліматичні особливості;
- **господарсько-економічний рівень** охоплює показники ринкової вартості землі, структури землекористування, продуктивності земель та інвестиційної привабливості територій;
- **екологічний рівень** містить дані про рівень деградації ґрунтів, ступінь забруднення земель, біорізноманіття та рівень екологічної безпеки;
- **юридичний рівень** враховує правовий статус земельних ділянок, наявність земельних спорів, ефективність регулювання земельних відносин та відповідність міжнародним стандартам.

Побудова такої багаторівневої системи показників дозволяє здійснювати комплексний аналіз земельних ресурсів, розробляти ефективні стратегії управління землею та прогнозувати зміни у землекористуванні. Використання сучасних геоінформаційних технологій та статистичних методів аналізу сприяє підвищенню точності досліджень та забезпеченню ефективного моніторингу земельних ресурсів.

Таким чином, системний підхід до виокремлення чинників та побудови багаторівневої системи показників дозволяє не лише оцінювати поточний стан землекористування, а й формувати науково обґрунтовані рекомендації щодо оптимізації управління земельними ресурсами.

Питання для розгляду:

1. Визначення наукової новизни результатів дослідження.
2. Формулювання та характеристика елементів наукової новизни.
3. Характеристика результатів дослідження.
4. Визначення інформаційно-аналітичного забезпечення, що формується для проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.
5. Характеристика елементів інформаційно-аналітичного забезпечення.
6. Визначення та формування просторового забезпечення.
7. Елементи просторового забезпечення для проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.
8. Напрями виокремлення чинників, що застосовуються для оцінки у сфері землеустрою та кадастру.
9. Побудова багаторівневої системи показників для здійснення досліджень у сфері землеустрою та кадастру.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

РОБОТА НАД НАПИСАННЯМ НАУКОВИХ СТАТЕЙ, МОНОГРАФІЙ, НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ

3.1 Види наукових публікацій та вимоги до їхнього написання

3.2 Загальні вимоги до написання та оформлення наукових публікацій.

3.3 Особливості складання та подання заявки на державну реєстрацію авторського права на твір.

Наукова діяльність включає не лише процес дослідження, а й ефективну презентацію його результатів у формі наукових публікацій. Опублікування наукових статей, монографій, доповідей і повідомлень є ключовим елементом академічної комунікації, оскільки дозволяє дослідникам обмінюватися знаннями, підтверджувати авторство та робити внесок у розвиток науки.

Це практичне заняття спрямоване на ознайомлення здобувачів із видами наукових публікацій, вимогами до їхнього написання, основними принципами структурування матеріалу та правилами оформлення відповідно до академічних стандартів. Особлива увага приділяється написанню наукових статей, складанню тез конференцій, підготовці монографій та рефератів, а також правильному формулюванню висновків досліджень. Окремо розглядаються вимоги до оформлення бібліографічних посилань та складання списку використаних джерел, що є важливим аспектом академічної доброчесності.

Важливою частиною заняття є питання правової охорони наукових публікацій та механізмів їхнього захисту. У зв'язку з активним розвитком цифрових технологій та поширенням відкритого доступу до наукової інформації, дослідникам необхідно розуміти порядок реєстрації авторського права та процедуру отримання авторського свідоцтва. Це дозволяє захистити результати інтелектуальної діяльності від незаконного використання, плагіату та комерційного привласнення.

Таким чином, метою заняття є формування у здобувачів навичок написання якісних наукових публікацій, їхнього належного оформлення відповідно до міжнародних стандартів та ознайомлення із правовими аспектами охорони результатів наукових досліджень. Отримані знання сприятимуть підвищенню академічної культури, підготовці до публікацій у провідних

наукових журналах та загальному професійному розвитку у сфері наукової діяльності.

3.1 Види наукових публікацій та вимоги до їхнього написання

Наукова публікація є основним засобом поширення результатів досліджень, що забезпечує їхню доступність для наукової спільноти та підтверджує авторство дослідника. У сфері науки та освіти існує кілька основних видів наукових публікацій, кожен із яких має свої особливості та вимоги до змісту, структури й оформлення.

До основних видів наукових публікацій належать:

1. **Наукові статті** – один із найпоширеніших видів публікацій, що містить виклад проміжних або остаточних результатів досліджень. Статті можуть бути науково-теоретичними, експериментальними, методологічними або оглядовими. Вони публікуються у фахових наукових журналах, що можуть мати національний або міжнародний статус.

2. **Тези доповідей** – короткі виклади основних результатів дослідження, які подаються на наукові конференції, симпозіуми або семінари. Вони містять основну ідею, методи та ключові висновки дослідження.

3. **Монографії** – ґрунтовні наукові праці, присвячені поглибленому дослідженню певної проблеми, що базуються на великому масиві теоретичного та експериментального матеріалу. Монографії видаються у вигляді окремих книг або електронних видань.

4. **Навчальні та методичні посібники** – видання, що містять систематизовані науково-методичні матеріали, призначені для використання в освітньому процесі. Вони можуть включати як теоретичні аспекти, так і практичні рекомендації щодо проведення досліджень або навчальних занять.

5. **Звіти про науково-дослідні роботи** – офіційні документи, що підсумовують результати виконаних досліджень, які проводилися за державним чи приватним фінансуванням.

Кожен вид наукових публікацій має певні вимоги до структури та оформлення. Зазвичай наукові статті повинні містити такі елементи: назву, інформацію про автора(-ів), анотацію, ключові слова, вступ, основну частину (методи, результати, їхнє обговорення), висновки та список використаних джерел. Важливою складовою будь-якої публікації є належне оформлення

бібліографічних посилань відповідно до обраного стандарту (ДСТУ, АРА, Chicago тощо).

Дотримання вимог до написання та оформлення наукових публікацій сприяє їхній відповідності міжнародним академічним стандартам, підвищує їхню наукову цінність і полегшує їхнє поширення серед дослідників.

3.2 Загальні вимоги до написання та оформлення наукових публікацій

Наукові публікації є важливим засобом поширення результатів досліджень, обміну науковими знаннями та підтвердження авторства дослідників. Високоякісна публікація повинна відповідати певним вимогам щодо змісту, структури та оформлення, що забезпечує її наукову значущість та можливість індексації у фахових базах даних.

Основними критеріями наукової публікації є актуальність, наукова новизна, обґрунтованість висновків, чітка структура та відповідність вимогам академічної доброчесності. Незалежно від виду наукової роботи (стаття, тези, монографія, доповідь тощо), вона має містити логічно побудовану аргументацію, ґрунтуватися на достовірних джерелах та відповідати науковому стилю викладу.

Основні вимоги до структури наукових публікацій:

1. **Заголовок** – повинен бути інформативним, коротким і точно відображати зміст дослідження.
2. **Анотація** – короткий виклад основних положень роботи (зазвичай 150–250 слів), що містить мету, методи, основні результати та висновки.
3. **Ключові слова** – набір термінів (5–7 слів або словосполучень), що відображають основну тематику дослідження та спрощують пошук публікації у наукових базах.
4. **Вступ** – обґрунтування актуальності теми, постановка наукової проблеми, визначення мети та завдань дослідження.
5. **Основна частина** – містить опис методів дослідження, результати та їхнє обговорення. Важливою вимогою є чітке структурування тексту, логічний виклад матеріалу та використання графіків, таблиць чи ілюстрацій за потреби.
6. **Висновки** – підсумок отриманих результатів, їхнє наукове та практичне значення.

7. **Список використаних джерел** – оформлений відповідно до обраного бібліографічного стандарту (ДСТУ, АРА, Harvard, Chicago тощо).

Оформлення публікацій регламентується вимогами конкретного наукового журналу, конференції чи видавництва. Важливим аспектом є дотримання академічної доброчесності, що включає правильне цитування джерел, уникнення плагіату та забезпечення коректного оформлення посилань.

Дотримання загальних вимог до написання та оформлення наукових публікацій підвищує їхню якість, сприяє поширенню наукових результатів у міжнародному академічному середовищі та забезпечує можливість їхнього цитування у престижних базах даних, таких як Scopus, Web of Science, Google Scholar.

3.3 Особливості складання та подання заявки на державну реєстрацію авторського права на твір

Однією з важливих складових наукової діяльності є захист авторських прав на твори, зокрема наукові публікації, статті, монографії чи інші дослідницькі роботи. Реєстрація авторського права на твір дозволяє офіційно підтвердити авторство, забезпечити правовий захист від неправомірного використання та допомогти у випадку виникнення спірних ситуацій. Процедура подання заявки на державну реєстрацію авторського права в Україні регулюється законодавством, яке визначає чіткий порядок дій для авторів творів.

Заявка на реєстрацію авторського права подається до Державної служби інтелектуальної власності України (ДСІВ). Важливою умовою є точне і коректне заповнення всіх необхідних документів, серед яких основним є заява на реєстрацію прав на твір. Крім того, заявник повинен надати опис твору, що підтверджує його оригінальність і новизну, а також копію самого твору або фрагменти, що дають змогу визначити його зміст і характер. При цьому в заявці необхідно чітко вказати інформацію про автора (авторів), їхню роль у створенні твору, а також дату створення.

Ще однією важливою частиною процедури є сплата державного мита за реєстрацію авторського права. Розмір цього мита визначається відповідно до встановлених тарифів, і його необхідно сплатити до подачі заявки. Після подачі всіх документів і сплати мита, ДСІВ проводить експертизу заявки на предмет

відповідності вимогам законодавства. У разі позитивного рішення реєстрації авторських прав на твір, заявник отримує відповідне свідоцтво, яке є офіційним документом, що підтверджує авторство.

Реєстрація авторського права має велике значення не тільки для захисту прав на твори, а й для подальшої комерціалізації результатів наукової діяльності, отримання ліцензійних прав та можливості передавати права на використання твору іншим особам. Для науковців це може бути особливо важливим, оскільки дає змогу не тільки засвідчити своє авторство, але й отримати правові механізми для захисту своїх розробок від плагіату та недобросовісного використання.

Питання для розгляду:

1. Наукова стаття та правила її оформлення.
2. Тези та алгоритм їхнього формулювання.
3. Вимоги до оформлення тез доповідей.
4. Вимоги до написання висновків наукового дослідження.
5. Реферат та вимоги до його написання.
6. Відмінності реферування від анотування.
7. Список використаних джерел наукового дослідження, вимоги до його оформлення.
8. Наукові публікації як об'єкти авторського права.
9. Порядок реєстрації авторського права та процедура отримання авторського свідоцтва.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

4.1 Загальнонаукові методи проведення наукових досліджень для отримання результатів у сфері землеустрою та кадастру.

4.2 Спеціальні методи наукових досліджень.

Наукові дослідження у сфері землеустрою та кадастру потребують застосування як загальнонаукових, так і спеціальних методів, які допомагають здобувачу здобути нові знання та отримати обґрунтовані результати. Вибір методів дослідження залежить від поставленої мети, об'єкта вивчення та специфіки завдань, що стоять перед науковцем. Загальнонаукові методи є основою для формування наукових концепцій і теорій у цій сфері, а спеціальні методи дозволяють глибше досліджувати специфічні аспекти землеустрою та кадастру.

Метою цього практичного заняття є ознайомлення здобувачів з основними методами, що використовуються в наукових дослідженнях у галузі землеустрою та кадастру. Окрім теоретичного вивчення методів, здобувачі отримають практичні навички у застосуванні цих методів для аналізу конкретних ситуацій, зокрема в процесі створення кадастрових карт, проведення земельних інвентаризацій та оптимізації використання земельних ресурсів.

Загальнонаукові методи охоплюють широкий спектр підходів, таких як аналіз, синтез, абстрагування та індукція, які дозволяють побудувати загальну картину досліджуваних явищ. Спеціальні методи також включають інструменти, що використовуються саме в земельному та кадастровому менеджменті, такі як геодезичні вимірювання, картографічний аналіз та модельні підходи до управління земельними ресурсами. Це заняття дасть змогу здобувачам краще зрозуміти, як комбінувати різні методи для досягнення максимально точних та обґрунтованих результатів у наукових дослідженнях.

Дослідження у сфері землеустрою та кадастру потребують не лише глибоких теоретичних знань, але й уміння застосовувати відповідні методи для практичної реалізації наукових концепцій. Під час заняття здобувачі навчатимуться вибирати найбільш ефективні методи для розв'язання задач, пов'язаних з

оцінкою земельних ресурсів, оптимізацією використання земель і вдосконаленням кадастрових систем.

4.1 Загальнонаукові методи проведення наукових досліджень для отримання результатів у сфері землеустрою та кадастру

Загальнонаукові методи є основою для проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру, оскільки вони дозволяють формувати теоретичні підходи, проводити аналіз даних та обґрунтовувати висновки щодо ефективного використання земельних ресурсів. До таких методів належать аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння та абстрагування. Ці методи дозволяють виявляти закономірності у використанні земель, порівнювати національний досвід із міжнародними практиками, а також формувати нові підходи до вирішення проблем, пов'язаних з оптимізацією використання земельних ресурсів.

Застосування методу аналізу дає змогу детально вивчити різні аспекти використання земель, розглядати фактори, що впливають на земельне законодавство, кадастрові системи та землеволодіння. Наприклад, через аналіз існуючої нормативно-правової бази в Україні можна визначити проблеми та недоліки у земельному законодавстві, а порівняння з міжнародним досвідом дозволяє знайти шляхи для його вдосконалення. Метод синтезу дає можливість інтегрувати отримані результати та розробити комплексні рішення, які враховують як економічні, так і соціальні аспекти управління землями.

Одним із важливих аспектів є застосування методу індукції для виявлення загальних тенденцій у використанні земельних ресурсів на основі аналізу конкретних прикладів та даних. Наприклад, через індуктивний підхід можна вивести загальні висновки про ефективність різних форм землеволодіння або систему земельних кадастрів у різних країнах. Дедукція також дозволяє застосовувати загальні принципи та теорії до конкретних ситуацій, забезпечуючи точніші прогнози щодо майбутніх змін у земельній політиці або в земельних кадастрах.

Завдяки загальнонауковим методам дослідник може не лише обґрунтувати результати дослідження, а й створити теоретичні підходи, що враховують як національні, так і міжнародні практики у сфері землеустрою та кадастру. Це дозволяє зібрати комплексну інформацію для формування нових

пропозицій щодо поліпшення земельного управління та кадастрових систем, що є важливими для забезпечення раціонального використання земельних ресурсів в Україні та за її межами.

4.2 Спеціальні методи наукових досліджень

Спеціальні методи наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру є ключовими для здійснення глибокого аналізу та оцінки рівня використання земель. До таких методів належать геодезичні вимірювання, картографічний аналіз, геоінформаційні системи, а також економіко-статистичні методи. Ці методи дозволяють точно визначати стан земельних ресурсів, оцінювати ефективність їхнього використання та виявляти проблеми в управлінні земельними ділянками. Застосування спеціальних методів дає можливість проводити детальну просторову та кількісну оцінку земель, що є необхідним для ухвалення обґрунтованих рішень у сфері землеустрою.

Одним із важливих методів є застосування ГІС, які дозволяють обробляти великі обсяги просторових даних про використання земель. За допомогою ГІС можна створювати картографічні моделі, що відображають поточний стан земельних ресурсів, їхній розподіл, структуру використання в регіонах, а також прогнозувати можливі зміни в результаті зміни умов землеволодіння чи законодавства. ГІС дозволяє не лише здійснювати моніторинг земель, а й забезпечує інтеграцію різних видів інформації, що є важливим для комплексного підходу до оцінки.

Картографічний аналіз також є невід'ємною частиною спеціальних методів, оскільки дозволяє на основі картографічних даних визначити не тільки територіальні межі земель, але й ступінь їхнього використання в межах окремих адміністративних одиниць. Завдяки картографічному аналізу можна візуалізувати структуру використання земель, виявляти проблемні ділянки, такі як незадіяні або неефективно використовувані землі, і пропонувати шляхи для їхньої раціоналізації.

Економіко-статистичні методи також є важливими для оцінки рівня використання земель. Ці методи дозволяють аналізувати економічну ефективність різних форм землеволодіння, порівнювати показники використання земель у різних регіонах та виявляти вплив різних економічних факторів на ефективність землекористування. Використовуючи статистичні

дані, можна здійснити порівняння між регіонами, визначити рівень продуктивності сільськогосподарських земель, а також оцінити вплив земельної політики на економічні результати. Таким чином, застосування спеціальних методів наукових досліджень дозволяє формувати чіткі та обґрунтовані підходи до оцінки використання земель на різних рівнях і забезпечити комплексний підхід до їхнього управління та оптимізації.

Питання для розгляду:

1. Характеристика загальнонаукових методів наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.
2. Визначення та характеристика спеціальних методів наукових досліджень.
3. Напрями та особливості застосування загальнонаукових методів наукових досліджень.
4. Напрями та особливості використання спеціальних методів наукових досліджень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

МОДЕЛІ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

5.1 Технологія проведення математичного моделювання чинників, що впливають на землеустрій та кадастр.

5.2 Розробка алгоритму застосування геоінформаційних систем для представлення результатів наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру.

5.3 Побудова геоінформаційних моніторингових карт чинників, що впливають на землеустрій та кадастр на регіональному рівні й на рівні функціонування територіальних громад.

Наукові дослідження в галузі землеустрою та кадастру вимагають застосування різноманітних моделей, що дозволяють здійснювати системний аналіз чинників, які впливають на управління земельними ресурсами. Одним із найважливіших інструментів для таких досліджень є математичне моделювання, що дозволяє здобувачам оцінювати взаємозв'язки між різними чинниками та прогнозувати наслідки змін у земельному управлінні. Водночас для представлення та аналізу просторових даних у реальному часі застосовуються геоінформаційні системи, які надають можливість створення моніторингових карт і забезпечують ефективне управління земельними ресурсами на регіональному та місцевому рівнях.

Метою цього заняття є ознайомлення здобувачів з технологіями математичного моделювання чинників, що впливають на землеустрій та кадастр, а також з розробкою алгоритмів використання геоінформаційних систем для представлення результатів наукових досліджень. Здобувачі також отримають практичні навички у створенні геоінформаційних моніторингових карт, що є важливим інструментом для візуалізації змін у використанні земель, ефективності їхнього розподілу, а також для моніторингу стану кадастрової інформації в межах територіальних громад.

Математичне моделювання є ключовим інструментом для обґрунтованого прогнозування та оцінки впливу різних чинників на ефективність використання земельних ресурсів. Моделювання дозволяє здійснювати глибокий аналіз численних варіантів землевпорядних рішень, що можуть мати суттєвий вплив

на ефективність землекористування та оптимізацію земельних кадастрів. Геоінформаційні системи також дають можливість візуалізувати результати досліджень, що полегшує ухвалення рішень для органів місцевого самоврядування та відповідних управлінських структур.

Заняття допоможе здобувачам сформувати цілісне розуміння процесів, що відбуваються у сфері землеустрою та кадастру, а також освоїти інструменти математичного моделювання та ГІС, які є невід'ємною частиною сучасних досліджень у цій галузі. Це дозволить їм ефективно вирішувати актуальні задачі земельного управління, орієнтуючись на сучасні технології та методи, що забезпечують точність, достовірність та своєчасність отриманих результатів.

5.1 Технологія проведення математичного моделювання чинників, що впливають на землеустрій та кадастр

Математичне моделювання є важливим інструментом для дослідження факторів, що впливають на ефективність землеустрою та кадастрової діяльності. Оскільки процеси землеволодіння та використання земель є складними та взаємопов'язаними, застосування математичних моделей дає змогу систематизувати та кількісно оцінювати вплив різних чинників, таких як економічні, соціальні, екологічні та правові аспекти на земельне управління. Напрями математичного моделювання в цій сфері включають аналіз ефективності землеволодіння, прогнозування змін у використанні земель на основі змін законодавства чи ринкових умов, а також оптимізацію земельних ресурсів на рівні окремих територій.

Одним із основних підходів є використання економетричних моделей для оцінки впливу різних економічних факторів на землю. Такі моделі дозволяють визначити залежність між доходами від використання земель та факторами, що на них впливають, наприклад, цінами на сільськогосподарську продукцію або змінами в політиці землеволодіння. Іншим важливим методом є застосування моделей просторового аналізу, які дозволяють визначити вплив географічних факторів, таких як кліматичні умови, доступність інфраструктури та екологічний стан територій, на ефективність використання земель.

Для виокремлення чинників, які впливають на використання земель, важливо застосовувати багатовимірні моделі, які враховують кілька різних

параметрів одночасно. Це може бути, наприклад, методи багатофакторного регресійного аналізу, що дозволяють виявити, які саме фактори мають найбільший вплив на ефективність землеволодіння в різних регіонах. Крім того, застосування ГІС у поєднанні з математичними моделями дає можливість здійснювати моніторинг земель у реальному часі, враховуючи різні варіанти зміни земельного покриття та їхнє використання, що значно підвищує точність прогнозів.

Результати математичного моделювання дозволяють отримати детальні висновки щодо оптимальних підходів до використання земель у межах різних регіонів. Це також допомагає ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення щодо розподілу земельних ресурсів, що сприяє їхньому раціональному використанню та покращенню земельного кадастру. Виокремлення основних чинників та їхній математичний аналіз допомагають оцінити як економічну, так і соціальну ефективність застосованих методів землеустрою, що є важливим для сталого розвитку територій.

5.2 Розробка алгоритму застосування геоінформаційних систем для представлення результатів наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру

Геоінформаційні системи відіграють важливу роль у наукових дослідженнях у сфері землеустрою та кадастру, оскільки дозволяють ефективно обробляти просторові дані, виконувати аналіз та візуалізувати інформацію про земельні ресурси. Розробка алгоритму застосування ГІС для представлення результатів наукових досліджень передбачає кілька етапів, кожен з яких має свої ключові елементи. Першим кроком є визначення цілей та завдань дослідження, що дозволяє чітко сформулювати вимоги до даних, які будуть оброблятися в системі. Це може бути інформація про земельне покриття, кадастрові дані, економічні показники використання земель або екологічний стан територій.

Наступним етапом є збір та підготовка просторових даних для введення в систему. Для цього необхідно забезпечити точність та достовірність початкових даних, оскільки на їх основі буде будуватися подальший аналіз. Важливо провести попередню обробку даних, таку як геореференціювання, що забезпечить коректне відображення інформації на картографічних зображеннях.

Після цього здійснюється вибір та застосування відповідних методів аналізу даних, таких як класифікація земель, оцінка земельних ресурсів, моделювання змін у землеволодінні, а також побудова тематичних карт для візуалізації результатів дослідження.

Ключовим елементом алгоритму є використання спеціальних інструментів для аналізу просторових даних у ГІС, таких як просторові запити, аналіз близькості, буферизація та інші методи, які дозволяють проводити детальний аналіз земельних ресурсів на основі багатьох факторів. Алгоритм також має передбачати інтеграцію результатів моделювання з іншими даними, що дозволяє створити комплексну картину стану земельного використання в межах досліджуваних територій.

Останнім етапом є візуалізація отриманих результатів через створення геоінформаційних карт, які представляють результати досліджень у наочній формі. Картографічне представлення дозволяє краще зрозуміти розподіл земельних ресурсів, оцінити вплив різних чинників на використання земель та зробити висновки щодо оптимальних рішень для управління територіями. У результаті цього процесу здобувачі отримують інструмент для чіткого та ефективного представлення своїх наукових результатів у сфері землеустрою та кадастру, що допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення на всіх рівнях.

5.3 Побудова геоінформаційних моніторингових карт чинників, що впливають на землеустрій та кадастр на регіональному рівні й на рівні функціонування територіальних громад

Побудова геоінформаційних моніторингових карт є важливим етапом для візуалізації та аналізу чинників, які впливають на землеустрій та кадастр, на різних рівнях територіальної організації. Для цього необхідно на основі виокремлених чинників (екологічних, економічних, соціальних, правових та інших) визначити кількісні параметри, які можуть бути представлені у вигляді просторових даних. Зазвичай ці дані включають інформацію про земельне покриття, типи землекористування, правовий статус земель, а також інші показники, що характеризують стан та використання земель. Визначення цих параметрів дозволяє створити ефективну модель, яка відображає реальний стан земельних ресурсів.

Для побудови моніторингових карт необхідно використовувати програмні продукти, які підтримують функціонування ГІС, такі як ArcGIS, QGIS або інші спеціалізовані платформи. З допомогою цих інструментів можна обробляти великі масиви просторових даних, проводити їхній аналіз і візуалізацію. Важливим етапом є створення картографічних представлень, які дозволяють не тільки візуалізувати стан земель на поточний момент, але й аналізувати зміни, які відбулися протягом певного періоду, що є важливим для розробки стратегій управління землями.

Побудова геоінформаційних моніторингових карт на регіональному рівні вимагає інтеграції різноманітних джерел даних, таких як статистичні відомості, кадастрові карти, екологічні та економічні показники. Це дозволяє створити комплексну картину використання земель, де кожен фактор може бути відображений окремо або в поєднанні з іншими чинниками. Таким чином, моніторингові карти слугують не лише інструментом для оцінки стану земель, а й для прогнозування майбутніх змін, на основі яких можна приймати обґрунтовані рішення щодо землевпорядкування та земельної реформи.

На рівні територіальних громад геоінформаційні моніторингові карти дозволяють більш детально вивчити локальні проблеми та специфіку використання земель, що може сприяти підвищенню ефективності місцевого управління земельними ресурсами. Карти можуть містити важливу інформацію про земельне навантаження, рівень урбанізації, потреби в землі для сільськогосподарських або промислових цілей, що дає змогу розробляти стратегії для оптимального використання та розвитку територій. Така інформація допомагає планувати розвиток громад, здійснювати контроль за змінами в землекористуванні, а також моніторити виконання державних та місцевих програм землеустрою та кадастру.

Питання для розгляду:

1. Сутність математичного моделювання чинників, що впливають на землеустрій та кадастр.
2. Характеристика напрямів проведення математичного моделювання.
3. Визначення чинників, що впливають на землеустрій та кадастр.
4. Напрями відбору представлених чинників.
5. Характеристика методів і моделей здійснення математичного моделювання чинників, що впливають на землеустрій та кадастр.

6. Сутність та напрями застосування геоінформаційних систем.

7. Характеристика елементів використання геоінформаційних систем у сфері землеустрою та кадастру.

8. Напрями розробки та характеристика елементів алгоритму застосування геоінформаційних систем для представлення результатів досліджень у сфері землеустрою та кадастру.

9. Інтерпретація функціонування алгоритму застосування геоінформаційних систем.

10. Характеристика інформаційно-аналітичного й просторового забезпечення, що застосовується для побудови геоінформаційних моніторингових карт чинників, що впливають на землеустрій та кадастр на регіональному рівні й на рівні функціонування територіальних громад.

11. Напрями побудови геоінформаційних моніторингових карт чинників.

12. Особливості застосування геоінформаційних моніторингових карт чинників.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ПАТЕНТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У РОЗВИТКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

6.1 Інформаційні джерела для проведення патентних досліджень у сфері землеустрою та кадастру.

6.2 Основи патентного пошуку.

6.3 Порядок складання заявки на винахід (корисну модель).

Практичне заняття присвячене важливій темі патентних досліджень і їхньої ролі в науково-технічному прогресі, особливо у сфері землеустрою та кадастру. Патентування є ключовим елементом у захисті інтелектуальної власності та комерціалізації наукових досягнень, що має особливе значення в контексті розвитку нових технологій і методів у таких сферах, як управління земельними ресурсами та кадастрові системи. Для здобувачів, що працюють у галузі наукових досліджень, важливо розуміти основи патентної системи та вміти проводити патентні дослідження, що дозволяють оцінити новизну винаходів і виявити потенційні шляхи захисту своїх наукових розробок.

Протягом заняття здобувачі ознайомляться з різноманітними інформаційними джерелами, які використовуються для проведення патентних досліджень, а також з методами пошуку інформації про винаходи. Патентні дослідження є важливим етапом у процесі розробки нових технологій, оскільки вони дозволяють визначити існуючі досягнення в певній галузі, оцінити їхню унікальність і новизну, а також зібрати необхідну інформацію для подальшого складання патентних заявок. Це знання особливо корисне для здобувачів, які хочуть забезпечити свої інновації юридичним захистом та інтегрувати їх у комерційний обіг.

Також важливим аспектом є знайомство зі специфікою оформлення патентних досліджень і заявок, що є невід’ємною частиною наукової діяльності в галузі інтелектуальної власності. У межах заняття здобувачі будуть мати можливість навчитися правильно формулювати заявку на винахід чи корисну модель, враховуючи всі вимоги та стандарти, які існують на національному та міжнародному рівнях. Уміння працювати з патентною документацією є важливим не лише для юридичного захисту, а й для ефективного застосування результатів наукових досліджень у практичній діяльності.

6.1 Інформаційні джерела для проведення патентних досліджень у сфері землеустрою та кадастру

Патентні дослідження у сфері землеустрою та кадастру базуються на використанні різних інформаційних джерел, що забезпечують доступ до актуальних даних про винаходи, корисні моделі та інші об'єкти промислової власності. Основними джерелами для проведення таких досліджень є офіційні патентні бази даних, такі як національні патентні відомства (наприклад, *Український інститут інтелектуальної власності – Укрпатент*), а також міжнародні ресурси, серед яких *Всесвітня організація інтелектуальної власності (WIPO)*, *Європейське патентне відомство (EPO)* та *Патентне відомство США (USPTO)*. Ці бази містять патентну документацію, що охоплює винаходи у сфері управління земельними ресурсами, кадастрових систем, геоінформаційних технологій та інших суміжних напрямів.

Окрім патентних баз, важливим джерелом інформації є наукові публікації, що містять аналіз новітніх технологій, дослідження тенденцій у сфері землеустрою та кадастру, а також оцінку впливу інновацій на розвиток галузі. Доступ до таких публікацій можна отримати через академічні бази даних, зокрема *Scopus*, *Web of Science*, *Google Scholar* та *IEEE Xplore*. Вони допомагають визначити рівень розвитку технологій, знайти дослідження, що стосуються конкретних аспектів патентування, а також отримати додаткову інформацію про можливості інтеграції нових розробок у кадастрові системи та земельний моніторинг.

Також для проведення патентних досліджень можуть використовуватися відкриті та комерційні патентні агрегатори, такі як *Google Patents*, *Lens.org*, *Espacenet*, *Derwent Innovation* та *Questel Orbit*. Вони забезпечують зручний пошук за ключовими словами, класифікаційними кодами, патентними заявниками та винахідниками, що дозволяє оперативно отримати дані про існуючі патентні рішення. Важливо зазначити, що у сфері землеустрою та кадастру корисним також є аналіз законодавчих і нормативних документів, які регулюють використання патентних технологій у цій сфері. Використання всіх зазначених джерел у комплексі дозволяє ефективно оцінити стан розвитку технологій, визначити рівень новизни винаходів і забезпечити відповідність досліджень вимогам інтелектуальної власності.

6.2 Основи патентного пошуку

Патентний пошук є ключовим етапом у процесі патентних досліджень, оскільки дозволяє виявити наявні технічні рішення, оцінити новизну розробки та визначити можливості для патентування. Основна мета патентного пошуку – знайти патентні документи, що містять інформацію про винаходи або корисні моделі у певній сфері, зокрема у галузі землеустрою та кадастру. Цей процес включає аналіз існуючих патентних заявок, опублікованих патентів, а також невиданих документів, які можуть впливати на патентоспроможність нової розробки.

Для проведення патентного пошуку використовуються різні методи, серед яких ключовими є пошук за ключовими словами, класифікаційний пошук, пошук за номерами патентів, а також аналіз патентної активності певних компаній або наукових установ. Пошук за ключовими словами передбачає використання термінів, що описують сутність винаходу, та їх синонімів у різних мовах. Класифікаційний пошук базується на міжнародних (МПК – Міжнародна патентна класифікація) або національних класифікаційних системах, що дозволяє більш точно визначити відповідні технічні рішення.

Ефективний патентний пошук потребує використання спеціалізованих баз даних, таких як *Espacenet* (Європейське патентне відомство), *WIPO PATENTSCOPE*, *Google Patents*, *USPTO* (Патентне відомство США) та *Державна система патентного пошуку Укрпатенту*. Використання цих ресурсів допомагає отримати доступ до глобальної патентної інформації та знайти необхідні документи за різними критеріями. Додатково може застосовуватися аналіз цитування, що дозволяє простежити, які патенти були використані у подальших розробках, і таким чином оцінити перспективність певної технології.

Важливим аспектом патентного пошуку є його системність і правильна інтерпретація отриманих результатів. Аналіз знайдених патентів допомагає не лише визначити новизну розробки, а й уникнути порушення прав інтелектуальної власності інших осіб. Крім того, патентний пошук дозволяє виявити потенційних конкурентів, оцінити рівень їхніх розробок і знайти можливості для подальшого наукового співробітництва чи ліцензування технологій. Отже, опанування основ патентного пошуку є необхідною навичкою для фахівців у сфері наукових досліджень та інновацій.

6.3 Порядок складання заявки на винахід (корисну модель)

Складання заявки на винахід або корисну модель є важливим процесом, що визначає подальший юридичний статус розробки та її правовий захист. Заявка на патент повинна відповідати вимогам законодавства країни, у якій подається, а також міжнародним стандартам патентування. Основними етапами підготовки заявки є формування опису винаходу, написання формули винаходу, підготовка креслень (за необхідності) та складання реферату. Винахід або корисна модель повинні відповідати таким критеріям: новизна, винахідницький рівень (для винаходу) та промислова придатність.

Структура заявки включає такі основні частини: опис, де розкривається сутність винаходу або корисної моделі; формула винаходу, що визначає обсяг правової охорони; креслення та інші ілюстративні матеріали (якщо вони необхідні для розкриття суті винаходу); реферат, що коротко описує технічну суть розробки. Опис винаходу має містити інформацію про сферу застосування, рівень техніки, наявні аналоги, технічну проблему та запропоноване рішення. Формула винаходу є найважливішим елементом заявки, оскільки саме вона визначає обсяг правової охорони.

Після підготовки всіх необхідних документів заявка подається до національного патентного відомства (наприклад, *Укрпатент* в Україні) або до міжнародних організацій у випадку міжнародного патентування (наприклад, через систему РСТ – *Patent Cooperation Treaty*). Національні патентні органи проводять формальну експертизу заявки, перевіряючи її відповідність вимогам оформлення. Для винаходів проводиться також кваліфікаційна експертиза, під час якої аналізується новизна, винахідницький рівень та промислова придатність. Корисні моделі проходять лише формальну експертизу, що прискорює процес отримання охоронного документа.

Завершальним етапом є ухвалення рішення про видачу патенту або відмову в його наданні. У разі позитивного рішення заявник сплачує відповідні збори та отримує патентний документ, який підтверджує його права на розробку. Важливо зазначити, що власник патенту має забезпечити підтримку чинності патенту, своєчасно сплачуючи відповідні збори. Оволодіння навичками правильного складання патентної заявки є необхідним для всіх науковців та винахідників, оскільки це дозволяє ефективно захищати свої інновації та забезпечувати їхню комерціалізацію.

Питання для розгляду:

1. Етапи процедури пошуку інформації про винаходи.
2. Види пошуку інформації про винаходи.
3. Порядок проведення патентних досліджень.
4. Види робіт, що виконуються під час проведення патентних досліджень.
5. Оформлення патентних досліджень.
6. Можливі та прийнятні джерела інформації про винаходи.
7. Будова опису об'єктів промислової власності.
8. Національні класифікації винаходів.
9. Міжнародна патентна класифікація, її будова та призначення.
10. Індексування патентної документації в МПК.
11. Класифікації об'єктів промислової власності.
12. Процедура подання та оформлення заявки на винахід (корисну модель).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

7.1 Дії, що визнаються порушенням прав інтелектуальної власності.

7.2 Форми захисту права інтелектуальної власності.

7.3 Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності та питання недобросовісної конкуренції.

Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності є одним із ключових аспектів правової системи України, оскільки інтелектуальна власність відіграє важливу роль у розвитку науки, техніки, культури та економіки. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації значно зростає ризик неправомірного використання результатів творчої діяльності, що робить питання охорони інтелектуальних прав актуальними для винахідників, підприємців, науковців та митців. Важливо не лише реєструвати та закріплювати права на інтелектуальну власність, але й мати чітке уявлення про механізми їхнього захисту у разі порушення.

Українське законодавство передбачає різні форми та способи захисту прав інтелектуальної власності, включаючи юрисдикційні та неюрисдикційні методи. Юрисдикційний захист здійснюється через суди, правоохоронні органи та адміністративні установи, зокрема Антимонопольний комітет України, митні органи та органи національної поліції. Неюрисдикційні методи захисту передбачають самостійні дії правовласника, такі як попередження порушників, mediaція або договірне врегулювання спорів. У кожному випадку обирається оптимальний шлях захисту, залежно від характеру порушення та його наслідків.

Найпоширенішими порушеннями прав інтелектуальної власності є незаконне копіювання, використання, продаж або розповсюдження охоронюваних об'єктів без дозволу правовласника. До них також належать недобросовісна конкуренція, що проявляється у використанні чужих товарних знаків, копіюванні зовнішнього вигляду продукції, поширенні неправдивої інформації та незаконному використанні комерційної таємниці. Українське законодавство передбачає цивільно-правові, адміністративні та кримінально-правові механізми притягнення порушників до відповідальності. Власник прав

може вимагати відшкодування збитків, стягнення компенсації, вилучення контрафактної продукції, а у випадках серйозних порушень – навіть кримінального переслідування винних осіб.

Важливим інструментом у процесі захисту прав інтелектуальної власності є судова експертиза, яка дозволяє встановити факт порушення прав, визначити ступінь запозичення чи плагіату, оцінити збитки від незаконного використання інтелектуального продукту. Судова експертиза є обов'язковим етапом у вирішенні багатьох спорів у сфері авторського права, патентного права та захисту товарних знаків, оскільки саме її результати часто стають ключовими доказами у судових процесах.

Метою цього практичного заняття є ознайомлення здобувачів із основними видами порушень прав інтелектуальної власності, механізмами їхнього захисту, питаннями недобросовісної конкуренції та судової експертизи. У ході заняття буде розглянуто систему правового регулювання, практичні аспекти застосування різних методів захисту та механізми доказування порушень у судовій практиці. Опанування цих знань допоможе здобувачам сформувати розуміння правових аспектів охорони інтелектуальної власності, уникати можливих порушень у професійній діяльності та підготуватися до ефективного захисту своїх творчих та наукових розробок у майбутньому.

7.1 Дії, що визнаються порушенням прав інтелектуальної власності

Порушення прав інтелектуальної власності – це будь-які незаконні дії, що суперечать встановленим правовим нормам і спрямовані на неправомірне використання охоронюваних об'єктів інтелектуальної власності без дозволу їхнього правовласника. Такі дії можуть включати незаконне копіювання, розповсюдження, використання або модифікацію творів науки, мистецтва, літератури, винаходів, корисних моделей, товарних знаків тощо. В Україні правова охорона інтелектуальної власності регулюється національним законодавством, зокрема Цивільним кодексом України, Законом України «Про авторське право і суміжні права», Законом «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та іншими нормативними актами.

До напоширеніших порушень у сфері інтелектуальної власності належать піратство (незаконне копіювання та поширення творів без дозволу автора), контрафакція (виготовлення та продаж підроблених товарів, що імітують

оригінальну продукцію), порушення патентних прав (використання запатентованого винаходу або корисної моделі без дозволу власника), незаконне використання товарних знаків (використання чужого бренду або логотипу без належних прав). Також порушенням вважається несанкціоноване використання комерційної таємниці, наприклад, розголошення або викрадення конфіденційної інформації підприємства.

Особливу увагу варто приділити порушенням у цифровій сфері, які стали вкрай поширеними в умовах розвитку інформаційних технологій. Незаконне розповсюдження програмного забезпечення, книг, музичних творів, фільмів через інтернет, порушення умов ліцензійних угод або неправомірне використання баз даних є серйозними правопорушеннями. Для боротьби з такими діями міжнародне та українське законодавство передбачає механізми блокування піратських ресурсів, накладення штрафів, а також притягнення винних осіб до адміністративної чи кримінальної відповідальності.

Важливо зазначити, що відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності може бути цивільно-правовою, адміністративною або кримінальною, залежно від характеру та масштабів порушення. Цивільно-правові санкції передбачають відшкодування збитків та виплату компенсацій правовласнику, адміністративні – штрафи та конфіскацію контрафактної продукції, а кримінальні – штрафи великих розмірів, позбавлення права займатися певною діяльністю або навіть позбавлення волі. Оскільки захист інтелектуальних прав є важливим для стимулювання інноваційної діяльності та економічного розвитку, правовласники повинні знати свої права та способи їхнього захисту від неправомірного використання.

7.2 Форми захисту права інтелектуальної власності

Захист прав інтелектуальної власності є важливим елементом правової системи, що забезпечує охорону результатів творчої та інноваційної діяльності. У сучасному світі, де інтелектуальні ресурси відіграють ключову роль у науково-технічному прогресі, важливо мати ефективні механізми реагування на порушення прав авторів, винахідників та правовласників. Законодавство України передбачає дві основні форми захисту права інтелектуальної власності: **юрисдикційну та неюрисдикційну.**

Юрисдикційна форма захисту передбачає звернення до компетентних державних органів для відновлення порушених прав. Це може бути судовий або адміністративний захист. Судовий захист здійснюється через судові інстанції шляхом подання позовів про припинення порушень, стягнення компенсації за завдані збитки чи вилучення контрафактної продукції. В Україні діє система спеціалізованих судів, що розглядають справи у сфері інтелектуальної власності, зокрема Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Адміністративний захист включає звернення до Антимонопольного комітету України, митних органів або інших державних установ, які можуть накладати штрафи, припиняти незаконне використання об'єктів інтелектуальної власності та вилучати контрафактні товари.

Неюрисдикційна форма захисту передбачає дії самого правовласника без звернення до державних органів. До таких методів належить досудове врегулювання спорів шляхом переговорів, укладання ліцензійних угод або використання альтернативних механізмів, наприклад, медіації чи арбітражу. Власник прав може самостійно здійснювати контроль за дотриманням своїх прав, укладати договори про використання інтелектуальної власності та встановлювати умови для їхньої передачі іншим особам. Також ефективним способом запобігання порушенням є впровадження заходів з комерційної таємниці, маркування продукції унікальними знаками, що ускладнює її підробку.

Обидві форми захисту інтелектуальної власності відіграють важливу роль у забезпеченні прав авторів, розробників та підприємців. Вибір тієї чи іншої форми залежить від характеру порушення, наявності доказів і стратегічних цілей правовласника. У багатьох випадках ефективним є поєднання обох методів: спочатку застосування неюрисдикційних механізмів, а у разі їхньої неефективності – звернення до суду чи адміністративних органів. Таким чином, правовий захист інтелектуальної власності сприяє розвитку інновацій, збереженню конкурентоспроможності бізнесу та формуванню правової культури у сфері науки і технологій.

7.3 Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності та питання недобросовісної конкуренції

Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності є важливим механізмом доказування у справах, пов'язаних із порушеннями прав на об'єкти інтелектуальної власності. Вона дозволяє встановити факти неправомірного використання авторських прав, патентних прав, незаконного використання товарних знаків, комерційних найменувань чи винаходів. У багатьох випадках експертиза є необхідною для підтвердження схожості або тотожності об'єктів, визначення обсягу запозичень, оцінки збитків, завданих порушенням, та визначення відповідності певних дій нормам законодавства про захист інтелектуальної власності.

Судову експертизу у сфері інтелектуальної власності проводять **експерти спеціалізованих установ**, таких як науково-дослідні експертні центри, які мають відповідну акредитацію. Основні види експертиз у цій сфері включають:

- **авторознавчу експертизу**, яка встановлює авторство твору та визначає факт плагіату;
- **патентознавчу експертизу**, що аналізує відповідність винаходу чи корисної моделі критеріям патентоспроможності, а також перевіряє, чи порушено права власника патенту;
- **товарознавчу експертизу**, яка встановлює факт неправомірного використання товарних знаків та фірмових найменувань;
- **економічну експертизу**, що визначає розмір матеріальних збитків, завданих незаконним використанням об'єкта інтелектуальної власності.

Результати судової експертизи є важливим доказом у судових спорах, що стосуються інтелектуальної власності, оскільки вони допомагають суду об'єктивно оцінити ситуацію та ухвалити справедливе рішення.

Недобросовісна конкуренція є ще однією проблемою, що часто пов'язана з порушеннями прав інтелектуальної власності. Вона включає такі дії, як:

- використання чужого товарного знаку або комерційного найменування без дозволу власника;
- імітація упаковки, зовнішнього вигляду або реклами товару з метою введення споживачів в оману;
- введення в обіг контрафактної продукції, що імітує відомі бренди;

- поширення неправдивої або маніпулятивної інформації про конкурента, що шкодить його діловій репутації;
- використання комерційної таємниці або технологічних розробок без дозволу правовласника.

В Україні боротьба з недобросовісною конкуренцією регулюється Законом України «**Про захист від недобросовісної конкуренції**», а контроль за дотриманням законодавства здійснює Антимонопольний комітет України. Постраждалі від таких дій компанії чи фізичні особи можуть звертатися до суду для припинення порушень та стягнення завданих збитків.

Таким чином, **судова експертиза та механізми боротьби з недобросовісною конкуренцією** є важливими інструментами захисту прав інтелектуальної власності. Опанування цих аспектів дозволяє здобувачам краще розуміти юридичні механізми захисту, ефективно використовувати їх на практиці та попереджати можливі порушення у власній професійній діяльності.

Питання для розгляду:

1. Дії, що визнаються порушенням прав інтелектуальної власності.
2. Система захисту прав інтелектуальної власності та її елементи.
3. Суть юрисдикційної форми захисту права інтелектуальної власності.
4. Суть неюрисдикційної форми захисту права інтелектуальної власності.
5. Цивільно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності.
6. Кримінально-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності.
7. Адміністративний спосіб захисту прав інтелектуальної власності.
8. Оцінка розміру збитку, завданого внаслідок неправомірного використання інтелектуальної власності.
9. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності як доказування факту порушення прав.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

ДОГОВОРИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

8.1 Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

8.2 Види договорів у сфері інтелектуальної власності та особливості їхнього складання.

8.3 Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності у сфері землеустрою та кадастру.

Договірні відносини у сфері інтелектуальної власності відіграють ключову роль у регулюванні правових аспектів використання та розпорядження результатами творчої діяльності. Оскільки інтелектуальна власність має економічну цінність, її правова охорона та комерціалізація здійснюється через різні види договорів, що дозволяють власникам передавати, ліцензувати або продавати свої права третім особам. Правильне складання таких договорів забезпечує ефективний захист прав сторін та створює умови для законного використання об'єктів інтелектуальної власності.

У сфері інтелектуальної власності використовуються різні види договорів, серед яких договори про відчуження майнових прав, ліцензійні договори, авторські договори та договори комерційної концесії (франчайзингу). Кожен із них має свої особливості та юридичні наслідки для сторін, що їх укладають. Наприклад, договір про відчуження майнових прав передбачає повну передачу прав іншій особі, тоді як ліцензійний договір надає можливість використовувати об'єкт інтелектуальної власності на певних умовах без зміни власника прав.

Окремим аспектом є оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності, яка має велике значення для визначення їхньої ринкової вартості, обґрунтування вартості ліцензійних платежів, інвестиційної привабливості розробок, а також для використання у фінансових і податкових розрахунках. Особливо актуальною ця проблема є у сфері землеустрою та кадастру, де застосування нових технологій, патентування геоінформаційних систем і методик землеустрою вимагає чіткої методики оцінки їхньої правової та економічної вартості.

Метою цього практичного заняття є ознайомлення здобувачів із видами договорів у сфері інтелектуальної власності, порядком їхнього укладення,

методами оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності та їхнього впливу на сферу землеустрою та кадастру. Опанування цих знань дозволить майбутнім фахівцям ефективно працювати з правовими документами, захищати свої інновації та інтегрувати їх у науково-практичну діяльність.

8.1 Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності є важливим аспектом правової охорони результатів творчої та інноваційної діяльності. Власник прав на об'єкт інтелектуальної власності може самостійно вирішувати, як використовувати свої майнові права – чи зберігати їх за собою, передавати третім особам або надавати дозвіл на їхнє використання. Відповідно до законодавства України, розпорядження такими правами здійснюється на основі договорів, що визначають умови передачі прав, обсяг їхнього використання, строки дії та інші важливі аспекти.

Існує кілька основних способів розпорядження майновими правами. По-перше, **відчуження майнових прав**, яке передбачає повну передачу прав іншій особі. У такому випадку власник прав остаточно втрачає можливість контролювати їхнє використання, а новий правовласник отримує виключне право на подальше розпорядження об'єктом інтелектуальної власності. По-друге, **надання ліцензії**, що дозволяє третім особам використовувати об'єкт інтелектуальної власності без передачі прав власності. Ліцензія може бути виключною (надається лише одній особі) або невиключною (дозволяє використання об'єкта кільком суб'єктам одночасно).

Окремим видом розпорядження правами є **франчайзинг (комерційна концесія)**, що дозволяє використовувати не лише окремі об'єкти інтелектуальної власності, але й цілу бізнес-модель, включаючи товарні знаки, технології, дизайн та ноу-хау. Це особливо поширено у сфері комерційної діяльності, коли великі компанії дозволяють партнерам працювати під їхнім брендом за певних умов. Крім того, власники інтелектуальної власності можуть передавати права на використання своїх об'єктів через спадкування, дарування або внесення до статутного капіталу підприємства.

Ефективне розпорядження майновими правами інтелектуальної власності сприяє їхній комерціалізації, створенню нових ринкових можливостей та отриманню прибутку. Однак під час укладання договорів про передачу прав

важливо враховувати юридичні аспекти, такі як обсяг переданих прав, територія дії договору, строки використання та механізми захисту прав інтелектуальної власності. Неправильно складені договори можуть призвести до втрати контролю над об'єктом інтелектуальної власності або створити правові ризики для власника. Тому в процесі розпорядження такими правами необхідно керуватися не лише бізнес-логікою, але й правовими нормами, що регулюють інтелектуальну власність.

8.2 Види договорів у сфері інтелектуальної власності та особливості їхнього складання

Договори у сфері інтелектуальної власності є основним механізмом регулювання правовідносин між власниками об'єктів інтелектуальної власності та третіми особами, які бажають використовувати ці об'єкти. Вони визначають умови передачі прав, їхнє використання, строки дії, територіальний обсяг і фінансові аспекти співпраці. Укладання таких договорів є важливим кроком у процесі комерціалізації інтелектуальної власності та забезпечення правового захисту сторін.

Основними видами договорів у сфері інтелектуальної власності є:

1. **Договір про відчуження майнових прав** – передбачає повну передачу прав на об'єкт інтелектуальної власності іншій особі. Після підписання такого договору початковий власник втрачає будь-які права на використання об'єкта, а новий правовласник отримує виключне право на розпорядження ним.

2. **Ліцензійний договір** – надає третім особам дозвіл на використання об'єкта інтелектуальної власності без передачі права власності. Ліцензії можуть бути виключними (право використання передається лише одній особі) або невиключними (можуть використовувати кілька суб'єктів одночасно).

3. **Авторський договір** – укладається між автором твору та особою, яка отримує право на його використання (наприклад, видавництвом чи студією). Він може передбачати як відчуження авторських прав, так і надання дозволу на використання твору в певний спосіб.

4. **Договір франчайзингу (комерційної концесії)** – передбачає передачу прав на використання бізнес-моделі, торгової марки, комерційної інформації та інших складових інтелектуальної власності для ведення бізнесу під відомим брендом.

Під час складання договорів у сфері інтелектуальної власності необхідно враховувати низку обов'язкових реквізитів, серед яких: чітке визначення об'єкта договору, права та обов'язки сторін, строки дії, умови передачі прав, розмір і порядок виплати роялті або компенсації, а також порядок вирішення спорів. Особливу увагу варто приділяти формулюванню положень щодо обмежень у використанні інтелектуальної власності, відповідальності сторін та умов припинення договору.

Коректне укладання договорів у сфері інтелектуальної власності дозволяє сторонам уникнути юридичних ризиків та суперечностей, забезпечує захист прав власників та створює умови для ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності. Неправильно складений договір може призвести до втрати контролю над об'єктом інтелектуальної власності або стати причиною судових спорів, тому до його підготовки необхідно підходити з особливою уважністю, враховуючи всі правові та комерційні нюанси.

8.3 Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності у сфері землеустрою та кадастру

Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності є важливим елементом їхнього правового та економічного використання. У сфері **землеустрою та кадастру** особливе значення мають об'єкти інтелектуальної власності, такі як програмні продукти (геоінформаційні системи, кадастрові бази даних), методики оцінки земельних ресурсів, картографічні матеріали, автоматизовані технології землеустрою, а також наукові розробки у сфері управління земельними ресурсами. Оцінка таких об'єктів необхідна для визначення їхньої ринкової вартості, передачі прав власності, ліцензування, оподаткування та залучення інвестицій.

Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності у сфері землеустрою та кадастру включають три основні підходи:

1. **Витратний підхід** – базується на розрахунку витрат, необхідних для створення, розробки та впровадження об'єкта інтелектуальної власності. Наприклад, оцінюються витрати на розробку програмного забезпечення для кадастрових систем або створення картографічних матеріалів.

2. **Доходний підхід** – передбачає оцінку майбутніх доходів, які може приносити використання об'єкта інтелектуальної власності. Наприклад, оцінка

вартості ліцензії на використання геоінформаційної системи, яка застосовується в управлінні земельними ресурсами.

3. **Порівняльний підхід** – ґрунтується на аналізі вартості аналогічних об'єктів, що були реалізовані на ринку. Наприклад, порівняння вартості патентованих методик оцінки земель з аналогічними розробками, що вже використовуються в землевпорядній діяльності.

Особливістю оцінки інтелектуальної власності у сфері землеустрою та кадастру є необхідність врахування правового статусу об'єкта. Наприклад, якщо програмний продукт або методика оцінки земель запатентовані, вони мають вищу комерційну цінність, ніж розробки без відповідного правового захисту. Крім того, оцінка таких прав важлива при передачі майнових прав через договори купівлі-продажу, ліцензування або франчайзинг.

У сучасних умовах зростає роль оцінки інтелектуальної власності у земельному адмініструванні, оскільки розвиток цифрових технологій спричинив значне поширення геоінформаційних систем, автоматизованих кадастрових реєстрів та інноваційних методик оцінки землі. Важливим є також вплив міжнародних стандартів оцінки інтелектуальної власності, що визначають загальні підходи до розрахунку вартості таких активів.

Таким чином, **оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності у сфері землеустрою та кадастру** сприяє їхньому ефективному використанню, інтеграції в комерційний обіг та захисту майнових інтересів правовласників. Опанування методів оцінки дозволяє землевпорядникам, кадастровим реєстраторам і науковцям ефективно застосовувати інтелектуальні розробки у професійній діяльності та підвищувати їхню економічну цінність.

Питання для розгляду:

1. Договір і який порядок його укладання.
2. Види договорів у сфері інтелектуальної власності.
3. Відомості, які подаються у договорі про відчуження майнових прав суб'єктів інтелектуальної власності.
4. Ліцензійний договір та його види.
5. Види авторських договорів.
6. Договір франчайзингу (комерційної концесії).
7. Обов'язкові умови й реквізити договорів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 1

РОЗРОБКА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНОЇ СХЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета завдання: сформувати у здобувачів навички побудови структурно-логічних схем наукових досліджень, що дозволяють впорядковувати етапи дослідницького процесу, визначати взаємозв'язки між основними компонентами дослідження та забезпечувати його системність.

Зміст завдання:

1. Визначити тему дослідження та його основну проблематику.
2. Сформулювати мету та завдання дослідження.
3. Визначити основні етапи проведення дослідження (аналіз літературних джерел, вибір методів дослідження, проведення експериментів або розрахунків, обробка отриманих результатів, формування висновків тощо).
4. Встановити логічні зв'язки між етапами дослідження та зобразити їх у вигляді структурно-логічної схеми.
5. Надати коротке пояснення до кожного елемента схеми.

Очікувані результати: у результаті виконання завдання здобувачі повинні продемонструвати вміння логічно структурувати дослідження, визначати його основні етапи та встановлювати між ними взаємозв'язки. Це сприятиме більш чіткій організації наукової роботи, забезпечить послідовність дій та підвищить якість отриманих результатів.

Форма звітності:

Оформлений звіт, що містить:

1. Формулювання теми дослідження, його мети та завдань.
2. Графічне зображення структурно-логічної схеми.
3. Пояснення до кожного етапу дослідження.
4. Висновки щодо доцільності обраної структури дослідження.

Виконання цього завдання дозволяє здобувачам сформувати комплексне уявлення про використання багаторівневих систем показників у дослідженнях, пов'язаних із землеустроєм та кадастром. Здобуті навички сприятимуть розвитку аналітичного підходу до оцінки земельних процесів, а також допоможуть визначати оптимальні критерії для моделювання та прогнозування змін у сфері управління земельними ресурсами. Розуміння взаємозв'язку між показниками різних рівнів є важливим для прийняття ефективних управлінських рішень та розробки стратегій раціонального використання земель.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 2

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ, ЯКІ ПРЕДСТАВЛЕНІ У БАГАТОРІВНЕВІЙ СИСТЕМІ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ, ЩО ВІДБУВАЮТЬСЯ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

Мета завдання: формування у здобувачів навичок аналізу та оцінки показників, що використовуються у багаторівневих системах для моделювання процесів у сфері землеустрою та кадастру. Завдання спрямоване на розуміння структурованих систем показників, їхнього взаємозв'язку та впливу на ефективність управління земельними ресурсами.

Зміст завдання:

1. Ознайомитися з основними групами показників, що застосовуються для моделювання процесів у сфері землеустрою та кадастру (економічні, екологічні, соціальні, технічні).
2. Дослідити принципи багаторівневого підходу до оцінки показників у земельному адмініструванні.
3. Визначити критерії оцінки показників у межах різних рівнів (локального, регіонального, національного).
4. Проаналізувати взаємозв'язки між показниками та їхній вплив на процеси управління земельними ресурсами.
5. Провести оцінку конкретного набору показників для заданої території або об'єкта землеустрою.
6. Сформулювати висновки щодо ефективності використання даних показників у моделюванні та прогнозуванні.

Очікувані результати: у результаті виконання завдання здобувачі повинні оволодіти методикою аналізу багаторівневих систем показників, навчитися їх оцінювати та визначати їхній вплив на земельне адміністрування. Це сприятиме розвитку аналітичного мислення та застосуванню сучасних підходів у дослідженні процесів землеустрою та кадастру.

Форма звітності:

Оформлений звіт, що містить:

1. Огляд системи показників у сфері землеустрою та кадастру.
2. Обґрунтування критеріїв оцінки.
3. Результати аналізу вибраного набору показників.

4. Графічне або табличне представлення даних.

5. Висновки щодо ефективності використання багаторівневої системи показників у дослідженнях.

Виконання цього завдання сприяє розвитку в здобувачів навичок системного аналізу та логічного структурування досліджень. Розробка структурно-логічної схеми дозволяє чітко визначити послідовність етапів наукового дослідження, встановити взаємозв'язки між його компонентами та забезпечити методологічну узгодженість. Це допомагає ефективно планувати наукову роботу, уникати логічних помилок та досягати обґрунтованих результатів, що є ключовим аспектом якісного дослідження у сфері землеустрою та кадастру.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 3

ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ (ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ) ТА СКЛАДАННЯ ЗАЯВКИ НА ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА ТВІР

Мета завдання: розвиток навичок підготовки та оформлення наукових публікацій відповідно до академічних стандартів, а також набуття практичного досвіду у сфері реєстрації авторського права на твір. Завдання спрямоване на формування розуміння процесів публікації наукових результатів і захисту інтелектуальної власності.

Зміст завдання:

1. Оформлення наукової статті (тез доповідей):
 - формулювання теми та визначення актуальності дослідження;
 - визначення мети, завдань і методології дослідження;
 - подання отриманих результатів та формулювання висновків;
 - оформлення статті або тез відповідно до вимог наукових видань.
2. Складання заявки на державну реєстрацію авторського права на твір:
 - ознайомлення з нормативно-правовою базою реєстрації авторських прав;
 - підготовка основних документів: заява на реєстрацію авторського права; опис твору; реферат (за потреби); копії підтверджувальних документів;
 - аналіз порядку подання заявки та розгляду в державних органах.

Очікувані результати:

1. Вміння формулювати наукові ідеї та оформлювати їх у вигляді статті або тез доповіді.
2. Розуміння основних вимог до наукових публікацій та їхнє оформлення.
3. Набуття навичок реєстрації авторських прав на твори наукового характеру.
4. Ознайомлення з механізмами правового захисту інтелектуальної власності.

Форма звітності:

1. Оформлена наукова стаття або тези доповіді.
2. Комплект документів для подання заявки на реєстрацію

авторського права.

Виконання цього завдання дозволяє здобувачам закріпити практичні навички підготовки та оформлення наукових публікацій, що є ключовим аспектом академічної діяльності. Також вони набувають знань про механізми правового захисту наукових результатів, що сприятиме захисту їхніх інтелектуальних напрацювань у майбутньому. Це завдання сприяє комплексному розвитку дослідницьких компетенцій, необхідних для подальшої наукової та професійної діяльності.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1

ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ІЗ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

Мета завдання: ознайомлення з теоретичними та методологічними підходами до наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру, аналіз їхнього застосування та обґрунтування вибору методів відповідно до тематики дослідження.

Завдання для виконання:

1. Проаналізувати основні теоретико-методичні підходи, що використовуються у сфері землеустрою та кадастру.
2. Визначити наукову проблему, актуальність дослідження та його мету.
3. Узагальнити ключові методологічні положення, які застосовуються для аналізу земельних ресурсів, кадастрових систем та землеустрою.
4. Побудувати структурно-логічну схему проведення дослідження, визначити його етапи.
5. Оцінити можливість застосування сучасних інноваційних методів у дослідженнях із землеустрою та кадастру.

Форма звітності:

Письмовий звіт, який повинен містити:

1. Вступ (коротке обґрунтування актуальності теми).
2. Огляд наукових підходів (аналіз основних концепцій і методологій).
3. Формулювання наукової проблеми (визначення предмету дослідження, мети, завдань).
4. Структурно-логічну схему дослідження (графічне зображення етапів дослідження).
5. Висновки (узагальнення основних положень та рекомендації щодо вибору методології).
6. Список використаних джерел (оформлений відповідно до наукових стандартів).

Очікувані результати:

- здобувачі мають продемонструвати розуміння сучасних теоретичних основ і методологій дослідження у сфері землеустрою та кадастру;

- сформулювати чітке бачення основних етапів наукового дослідження у цій галузі;
- вміти будувати структурно-логічну схему дослідження, визначати його ключові елементи та наукові підходи.

Виконання цього завдання сприятиме глибшому розумінню здобувачами основних теоретичних підходів до проведення наукових досліджень у сфері землеустрою та кадастру. Аналіз літературних джерел та систематизація наукових концепцій дозволять сформулювати комплексне уявлення про методологічні основи цієї галузі.

Розробка структурно-логічної схеми дослідження допоможе здобувачам вибудувати чітку послідовність наукового процесу, визначити його основні етапи, обґрунтувати вибір методів дослідження та оцінити їхню ефективність. Це сприятиме розвитку аналітичного мислення, критичної оцінки наукових даних і підготовки до самостійної дослідницької діяльності.

Опанування цих навичок є важливим кроком до успішної роботи над науковими проєктами, написання магістерських досліджень та подальшого професійного розвитку в галузі землеустрою та кадастру.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЗМІН У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА КАДАСТРУ

Мета завдання: формування у здобувачів навичок використання математичних методів для аналізу та прогнозування змін у сфері землеустрою та кадастру. Ознайомлення з математичним моделюванням як інструментом для оцінки ефективності управління земельними ресурсами та прогнозування їхнього розвитку.

Завдання для виконання:

1. Ознайомитися з математичними методами моделювання процесів у сфері землеустрою та кадастру.
2. Визначити основні показники, що характеризують земельні ресурси, кадастровий облік та процеси землеустрою.
3. Обрати відповідний метод математичного моделювання (кореляційний аналіз, регресійний аналіз, трендові моделі тощо) для аналізу змін цих показників.
4. Побудувати математичну модель залежності обраних показників, використовуючи статистичні чи аналітичні методи.
5. Виконати прогнозування можливих змін ключових показників та оцінити його точність.
6. Інтерпретувати отримані результати та сформулювати висновки щодо застосування математичного моделювання у сфері землеустрою та кадастру.

Форма звітності:

Письмовий звіт, який повинен містити:

1. Вступ (короткий огляд значення математичного моделювання у сфері землеустрою та кадастру).
2. Огляд методів математичного моделювання (аналіз можливих підходів та обґрунтування вибору конкретного методу).
3. Визначення ключових показників дослідження (пояснення вибору показників, що підлягають аналізу та прогнозуванню).
4. Розрахунки та побудова математичної моделі (опис процесу моделювання, використані формули, розрахункові таблиці, графічні зображення результатів).

5. Прогнозування змін (оцінка можливих майбутніх тенденцій на основі побудованої моделі).

6. Висновки (узагальнення результатів дослідження та практичні рекомендації).

7. Список використаних джерел (відповідно до наукових стандартів).

Очікувані результати:

- формування навичок математичного моделювання та використання статистичних методів у сфері землеустрою та кадастру;
- розвиток здатності аналізувати тенденції зміни показників, що характеризують стан земельних ресурсів та кадастрових систем;
- опанування методів прогнозування можливих змін та оцінки їхньої достовірності.

Застосування математичних методів у сфері землеустрою та кадастру дозволяє не лише систематизувати дані, а й прогнозувати можливі зміни у структурі землекористування, кадастровому обліку та земельному адмініструванні. Побудова математичних моделей сприяє кращому розумінню взаємозв'язків між показниками, що характеризують процеси землеустрою, та дозволяє обґрунтовано прогнозувати тенденції їхнього розвитку. Аналіз отриманих результатів допомагає формувати ефективні управлінські рішення у сфері земельного адміністрування та розробляти оптимальні стратегії використання земельних ресурсів. Оволодіння навичками математичного моделювання та прогнозування є важливим етапом у підготовці майбутніх фахівців землеустрою та кадастру, що забезпечує можливість проведення глибокого аналізу процесів та прийняття науково обґрунтованих рішень.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3

СКЛАДАННЯ ЗАЯВКИ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ: ОПИС, ФОРМУЛА, КРЕСЛЕННЯ ТА РЕФЕРАТ

Мета завдання: ознайомлення з процедурою патентування корисних моделей, набуття практичних навичок складання заявки та її основних складових: опису, формули, креслень і реферату.

Завдання для виконання:

1. Вивчити вимоги до складання заявки на корисну модель відповідно до чинного законодавства України.
2. Визначити об'єкт корисної моделі, який підлягає патентуванню, та дослідити його новизну.
3. Розробити опис корисної моделі, у якому повинні бути зазначені: технічна проблема, що вирішується, її переваги порівняно з аналогами, сутність запропонованого рішення.
4. Сформулювати формулу корисної моделі, яка має визначати обсяг правової охорони.
5. Підготувати креслення або схематичні зображення, що розкривають суть технічного рішення.
6. Скласти реферат, що коротко викладає основну суть винаходу (корисної моделі).
7. Оформити заявку згідно з вимогами патентного відомства та підготувати її до подання.

Форма звітності:

Письмовий звіт, який повинен містити:

1. Вступ (обґрунтування вибору корисної моделі та її значення).
2. Огляд патентних вимог (аналіз правил складання заявки, формулювання ключових вимог).
3. Опис корисної моделі (детальний опис технічного рішення, його особливості та переваги).
4. Формулу корисної моделі (ключові технічні характеристики, що визначають обсяг охоронних прав).
5. Креслення або схематичне зображення (графічна ілюстрація суті розробки).
6. Реферат (стислий опис винаходу з основними характеристиками).

7. Висновки (аналіз отриманих результатів, оцінка перспектив патентування).

8. Список використаних джерел (відповідно до наукових стандартів).

Очікувані результати:

- здобуття навичок складання заявки на корисну модель, що відповідає встановленим вимогам;
- розвиток вміння формулювати технічні рішення та описувати їх у стандартизованій формі;
- опанування принципів патентування, що дозволить у майбутньому ефективно захищати результати наукових розробок.

Складання заявки на корисну модель є ключовим етапом у процесі патентування, що забезпечує юридичний захист технічного рішення. Вивчення структури та вимог до оформлення заявки дозволяє здобувачам краще розуміти процедуру патентування, оцінювати новизну та перспективність технічних рішень, а також уникати типових помилок під час подання патентної документації.

Завдяки практичному виконанню завдання здобувачі набудуть досвіду підготовки патентних матеріалів, що є важливим у сфері науково-технічної діяльності та інтелектуальної власності. Опанування навичок складання заявки на корисну модель відкриває можливості для захисту власних розробок, їхньої комерціалізації та подальшого використання у професійній діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мамонов К. А. Основи наукових досліджень [Електрон. ресурс] : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 193 – Геодезія і землеустрій / К. А. Мамонов, В. І. Троян, Р. С. В'яткін ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Електрон. текст. дані. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 80 с. – Режим доступу: <https://eprints.kname.edu.ua/65492/1/2024%20143%D0%9B%20%D1%80%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D0%B7%20%D0%9C%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%2C%20%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%8F%D0%BD%2C%20%D0%92%27%D1%8F%D1%82%D0%BA%D1%96%D0%BD.pdf>, вільний (дата звернення: 05.05.2025). – Назва з екрана.
2. Математичне моделювання чинників використання земель об'єктів природно-заповідного фонду регіонів / К. А. Мамонов, Р. С. В'яткін, Е. С. Штерндок, А. В. Штерндок // Комунальне господарство міст: Харків / Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – Том 1. Вип. 182. – С. 132 – 136. – (Серія: Інженерні науки і архітектура) – DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2024-1-182-132-136>.
3. Мамонов К. Геопросторовий моніторинг використання земель об'єднаних територіальних громад / К. Мамонов, В. Гой, А. Штерндок // Технічні науки та технології – № 1(35). – 2024. – С. 311–318. – DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5363-2024-1\(35\)-311-318](https://doi.org/10.25140/2411-5363-2024-1(35)-311-318).
4. Mamonov K. Land use monitoring of the regions: geoinformation aspects / K. Mamonov, R. Viatkin, V. Frolov // Комунальне господарство міст: Харків / Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – Том 6. – Вип. 180. – С. 98–102. – (Серія: Інженерні науки і архітектура) – DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-6-180-98-102>.
5. Особливості вивчення геоінформаційних систем при підготовці здобувачів спеціальності «Геодезія та землеустрій» / К. А. Мамонов, О. І. Горб, Т. А. Наливайко, О. Є. Поморцева // Комунальне господарство міст: Харків / Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – Том 4. – Вип. 178. – С. 157–166. –

(Серія: Інженерні науки і архітектура) – DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-4-178-157-166>.

6. Мамонов К. А. Формування інтелектуального освітнього простору на основі застосування Інтернет-технологій / К. А. Мамонов, Вень Мінг Мінг, Є. В. Грицьков // Наука і техніка сьогодні : журнал. – 2023. – № 2(16). – С. 47 – 56. (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)» – DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-2\(16\)-49-56](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-2(16)-49-56).

7. Мамонов К. А. Розробка методу інтегральної оцінки використання земель об'єднаних територіальних громад / К. А. Мамонов, Лю Чан, О. М. Канівець // Комунальне господарство міст: Харків / Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – Том 4. – Вип. 171. – С. 87–91. – (Серія: Інженерні науки і архітектура) – DOI <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2022-4-171-87-91>.

8. Formation of the intellectual systems for the territorial development of land administration in the coastal regions / Mamonov K., Bieliatynskyi A., Mingming Wen, Chang Liu, Dymchenko E. // Journal of Environmental Engineering and Landscape Management. – 2022. – Vol. 30, Issue 3. – pp. 424–432. – DOI: <https://doi.org/10.3846/jeelm.2022.17632>.

9. Development of educational direction to ensure the environmental use of land in the formation system of models and instruments implemented in the educational system of Ukraine / Mamonov K. A., Wen Mingming, Liu Chang, [and oth.] // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. – 2021. – С. 282–286. – (Серія: Технічні науки: Видавничий дом «Гельветика») – DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5941/2021.3/42>

10. Geoinformation systems of formation and use of lands of the natural fund of regions: modern educational directions of programs of preparation of masters / Mamonov K., Liu Chang, Kondratyuk I., Frolov V. // Комунальне господарство міст: Харків / Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – Вип. 159. – С. 118–124. – Серія: Технічні науки та архітектура – DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2020-6-159-118-124>.

11. Математичне моделювання використання об'єктів екомережі регіонів. Український метрологічний журнал / К. А. Мамонов, Р. С. В'яткін,

О .С. Камєнєв, В. І. Троян // Економічні аспекти метрології та економетрика. – Харків : НЦЦ «Інститут метрології», 2020. – № 3. – С. 65–70. – DOI: <https://doi.org/10.24027/2306-7039.3.2020.216864>.

12. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андросук, О. Б. Бутнік-Сіверський [та ін.] ; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – Київ : Ін Юре, 2007. – 696 с. – Існує електрон. версія. (Режим доступу: <http://surl.li/fljdjo>, вільний.

13. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів : Галицький друкар, 2015. – 280 с. – Існує електрон. версія. (Режим доступу : <http://surl.li/aqdjkt>, вільний.

14. Економіка інтелектуальної власності: науково-методичні матеріали для підготовки докторантів, аспірантів і магістрів за напрямом «Інтелектуальна власність» / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Харків : Право, 2015. – 120 с. – Існує електрон. версія. (Режим доступу : https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12373/1/Shevchenko_2015.pdf, вільний.

15. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко [та ін.] ; за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Політехніка, 2021. – 374 с. – Існує електрон. версія. (Режим доступу : <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/f10814f3-44d4-4558-b79b-b763120e293a/content>, вільний.

16. Goi V. Strategies for the protection of intellectual property in geodesy and their implementation in the activities of construction companies / Goi V. // International scientific journal "Internauka". – 2024. – № 4. – (Series: "Economic Sciences") – DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-4-9809>.

17. Goi V. The role of intellectual property in the formation of the market value of construction companies / Goi V. // Економіка та суспільство. – 2024. – 61 с. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-87>.

18. Гой В. В. Вебсайт як економічне поняття і складний об'єкт права інтелектуальної власності / В. В. Гой // Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві: зб. наук. праць. – 2021. – Том. 3. – № 42. – С. 89–93. – DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x3\(42\)2021253532](https://doi.org/10.18371/2221-755x3(42)2021253532).

19. Economic challenges of intellectual property in the digital era: legal, economic and social aspects / Goi V., Zhukovska V., Cherednychenko V., [and oth.]

// Revista Electrónica De Investigación En Ciencias Económicas. – 2023. – 11(21). – pp. 235–262. – DOI: <https://doi.org/10.5377/reice.v11i21.16553>.

20. Strategic knowledge management: creation, preservation and utilization of intellectual capital / Goi V., Mamonov K., Kovalenko L., [and oth.] // Br. J. Ed., Tech. Soc. – 2023. – vol. 15. – n.se 2. – pp.178–185. – DOI: <https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.178-185>.

21. Методичні рекомендації щодо політики у сфері інтелектуальної власності для закладів вищої освіти та наукових установ України. УКРНОІВІ. 2023 [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://ukrpatent.org/atachs/Metodychni_rekomendatsii_polityka_IV_ZVO_NU_Ukrainy-web.pdf, вільний (дата звернення: 05.05.2025). – Назва з екрана.

22. Спеціальна інформаційна система УКРНОІВІ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/simple/>, вільний (дата звернення: 05.05.2025). – Назва з екрана.

23. База «Законодавство України» на сайті Верховної Ради [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>, вільний (дата звернення: 05.05.2025). – Назва з екрана.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять і організації самостійної роботи
з навчальної дисципліни

**«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»**

*(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій)*

Укладачі: **МАМОНОВ** Костянтин Анатолійович,
ГОЙ Василь Васильович,
В'ЯТКІН Роман Сергійович

Відповідальний за випуск *В. В. Гой*
Редактор *О. В. Михаленко*
Комп'ютерне верстання *Р. С. В'яткін*

План 2025, поз. 34М

Підп. до друку 01.08.2025. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 3,7.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Чорноглазівська (Маршала Бажанова), 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.